

MILOŠ POLÁŠEK

Slovenské

SKANZENY

ľudovej architektúry

VYCHYLOVKA
ZUBEREC
MARTIN
BANSKÁ ŠTIAVNICA
PRIBYLINA
ŠTARÁ LUBOVŇA
BARDEJOV
ŠVIDNÍK

Vdruhej polovici osemdesiatych rokov vo mne dozrievalo presvedčenie vytvoriť „krajínarsku“ obrazovú publikáciu o vznikajúcich skanzenoch ľudovej architektúry. V dobe, keď sa politická „normalizácia“ síce už z väčšej časti prestala vyžívať v stupídnych ideologických imperatívoch, bola fotografická interpretácia človekom modifikovanej krajiny upokojujúcou témou. Mnoho priestoru však pre tvorivý experimentálny prejav nebolo. Aj napriek tomu som sa týmto aktivitám venoval v rokoch 1986–89. Tri roky „kočovania“ po Slovensku mi boli charakterom i štýlom pre pocity, o ktoré mi išlo, najbližšie.

Bola to práca podstatne iná, než je v dnešnej vizuálne dokonalej digitálnej dobe. Nielen z nostalgie bolo pre dodržanie profesionálnych požiadaviek na obrazové podklady nutné pracovať so statívom, veľkoformátovou komorou Linhof 9x12 a na farebné diapozitívy 6x9 cm. Nešlo tu o interpretáciu súčasného života, ale skôr o hľadanie romantického pocitu strateného času, s čím statický prístup k snímaniu čas nielen zastavil, ale ho aj vrátil späť.

Nakladateľstvo Profil rozšírilo koncept na publikáciu, ktorá zahrňuje všetky vtedajšie skanzeny, a tá v roku 1989 aj vyšla v spolupráci ďalších troch fotografov. Autor textu PhDr. Jaroslav Štika, CSc. ju koncipoval ako odbornú etnografickú štúdiu. V tejto koncepcii sa do knihy dostala len časť nasnímaných fotografií.

Po rokoch som sa k tomuto zámeru vrátil, aby som so záujmom zistil, ako je táto historicky-romantická koncepcia životaschopná. A v súlade s premenami súčasnej, stále viac virtuálnej komunikácie, prichádzam s formou len elektronickej obrazovej e-knihy.

Štvrté storočie, ktoré od onej doby uplynulo, snáď pomôže vyčariť pocity, ktoré by pri návšteve oných miest mali byť dominantné. A možno i vytvorí napätie z premeny, ktorá v daných lokalitách do dnešných dní prebehla.

MILOŠ POLÁŠEK

Dom z osady Rybovia v Riečnici, datovaný rokom 1810

Súčasťou múzea je úzkokol'ajná železnica, ktorá kedysi spájala Kysuce s Oravou

Dolnooravský rínek so zemianskou usadlosťou

Zrubový kostol z Rudna z roku 1792

Ikionostas a „carská brána“ z polovice XVIII. storočia